

LEKCE02a

ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH DAT

vzorový výsledek cvičení

CVIČENÍ 2.1:

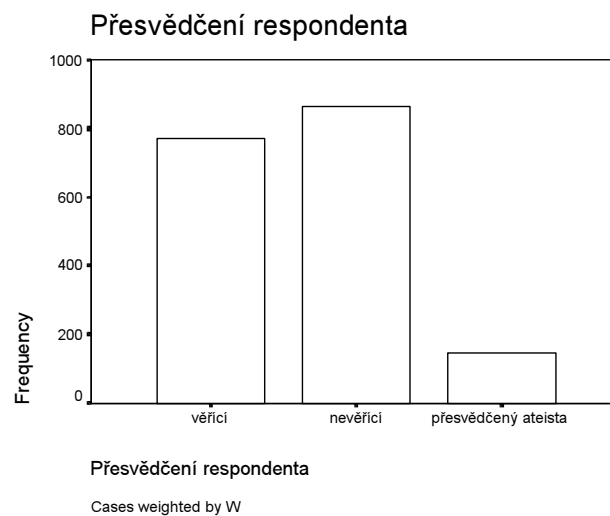
Je česká populace věřící, nebo nevěřící? Tuto otázku odpovězte i s komentářem na základě analýzy rozložení proměnné Q28 v datovém souboru EVS_CR1999.sav. Ke komentáři použijte srovnání s výsledky Sčítání lidu 2001, které naleznete na [www stránkách Českého statistického úřadu](http://www.stránkách Českého statistického úřadu).

28. Nezávisle na tom, zda chodíte do kostela nebo ne, mohl(a) byste říci, že jste ...

A	Věřící.....	1	☐
B	Nevěřící.....	2	☐
C	Přesvědčený ateista.....	3	☐
	Neví.....	-1	☐
	Neodpověděl(a).....	-2	☐

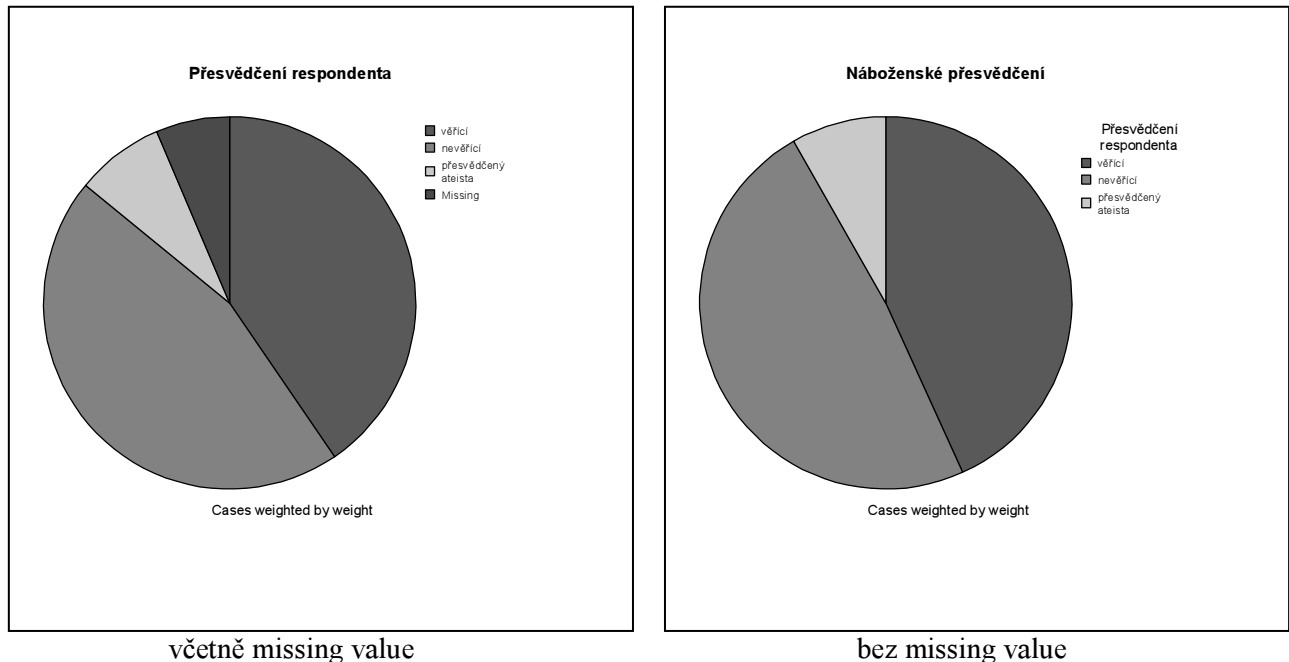
Q28 Přesvědčení respondenta

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 věřící	772	40.4	43.2	43.2
	2 nevěřící	867	45.4	48.5	91.7
	3 přesvědčený ateista	148	7.7	8.3	100.0
	Total	1786	93.6	100.0	
Missing	-2 neodpověděl/a	21	1.1		
	-1 neví	101	5.3		
	Total	122	6.4		
Total		1908	100.0		

Koláčový grafy zadány v menu GRAPHS

LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT: ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY

Příliš mnoho analytických možností zde není, analýza se vyčerpává informací o počtu osob v jednotlivých kategoriích:

- 40% z dotázaných osob se považuje za věřící, stejně tak početná je skupina označující se za nevěřící, přesvědčených ateistů je jen asi 8% z těch, kdo odpověděli.
- Je to málo nebo hodně věřících? To záleží na kritériích, která pro porovnání zvolíme (je to málo, pokud předpokládáme, že je víra pro život jedince i společnosti nezbytná - normativní přístup, ale i tehdy, srovnáme-li situaci u nás s některou religióznější zemí).
- Co nám říká porovnání s výsledky sčítání lidu?

Výsledky ze Sčítání lidu naleznete na internetové adrese Českého statistického úřadu:
<http://www.czso.cz/cz/sldb/tabulky/narodn.xls>

Musíte si je přetáhnout jako soubor v Excelu, sečíst výsledky v okresech, abyste dostali údaj za ČR:

	věřící	římskokat.	česk.evang.	husitská	ostatní	bez vyzn.	nezjiš.
absol.	3 288 088	2 740 780	117 212	99 103	330 993	6 039 991	901 981

	věřící	bez vyznání	nezjištěno	CELKEM
absol.	3 288 088	6 039 991	901 981	10 230 060
%	32	59	9	100

Pozor! sčítáte jen věřící, bez vyznání a nezjištěno (jednotlivé konfese jsou již obsaženy v kategorii věřící).

Pozor, musíme srovnávat s %, nikoliv validními % (abychom zohlednili kategorii nezjištěno).

	věřící	bez vyznání	nezjištěno	CELKEM
absol.	3 288 088	6 039 991	901 981	10 230 060
%	32	59	9	100
EVVS	41	53	6	100

Jak je vidět, výsledky našeho výběrové šetření a výsledky sčítání lidu se poněkud liší. Z metodologie již ale víte, že výběrová šetření mohou někdy poskytnout lepší odhad než výsledky šetření vyčerpávající. Rozdíl může být ovšem dán i různou formulací otázky a také definicí základní populace ve výběrovém šetření (v případě EVS je to dospělá populace).

LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT: ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY

CVIČENÍ 2.2:

Myslí si česká populace, že je ospravedlnitelná manželská nevěra, prostituce a pohlavní styk s osobou pod právně povolenou věkovou hranicí? Tuto otázku odpovězte i s komentářem na základě analýzy otázek Q65_a6, Q65_b10, Q65_b9 v datovém souboru EVS_CR1999.sav. Srovnajte také rozptyl odpovědí v jednotlivých otázkách. Na základě vašeho rozboru napište krátký sociologický komentář.

65. Prosím řekněte mi pro každý z následujících výroků, zda dané jednání je vždy ospravedlnitelné, není nikdy ospravedlnitelné, nebo něco mezi tím. Použijte stupnici této karty.

Q65_a6 Jako ženatý, vdaná mít milostný poměr.

Q65_b10 Prostituce.

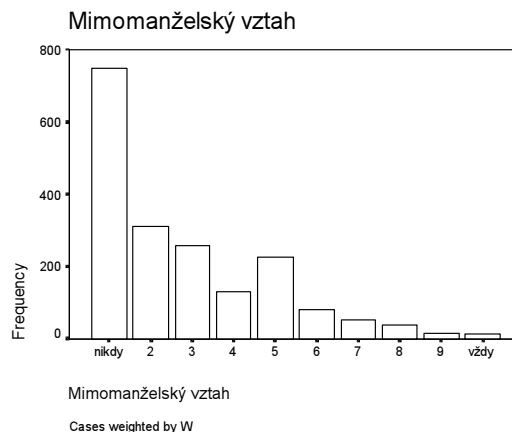
Q65b_9 Pohlavní styk pod právně povolenou věkovou hranicí.

Nikdy.....	1	☐
	2	☐
	3	☐
	4	☐
	5	☐
	6	☐
	7	☐
	8	☐
	9	☐
Vždy.....	10	☐
Neví.....	-1	☐
Neodpověděl(a)	-2	☐

Procedura FREQUENCIES:

Q65A_6 Mimomanželský vztah

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 nikdy	747	39.2	39.8	39.8
	2	309	16.2	16.5	56.3
	3	259	13.6	13.8	70.0
	4	129	6.8	6.9	76.9
	5	226	11.8	12.0	89.0
	6	83	4.4	4.4	93.4
	7	54	2.8	2.9	96.2
	8	40	2.1	2.1	98.4
	9	16	.8	.9	99.2
	10 vždy	14	.8	.8	100.0
Missing	-2	12	.6		
	-1	18	1.0		
	Total	30	1.6		
Total		1908	100.0		

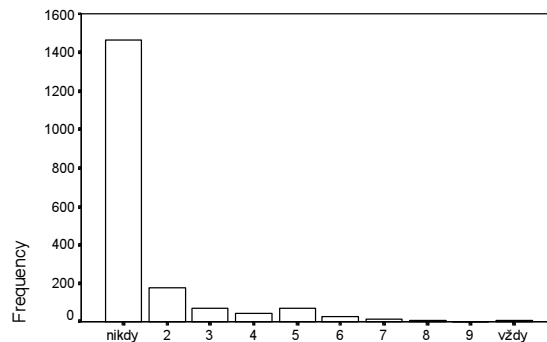

**LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT:
ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY**

Q65B_10 Pohl. styk s nezletilým

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 nikdy	1460	76.5	77.9	77.9
	2	174	9.1	9.3	87.2
	3	70	3.7	3.7	90.9
	4	43	2.2	2.3	93.2
	5	72	3.8	3.9	97.1
	6	28	1.4	1.5	98.5
	7	14	.7	.7	99.3
	8	7	.4	.4	99.7
	9	3	.1	.1	99.8
	10 vždy	4	.2	.2	100.0
	Total	1874	98.2	100.0	
Missing	-2	20	1.0		
	-1	14	.7		
	Total	34	1.8		
Total		1908	100.0		

Pohl. styk s nezletilým

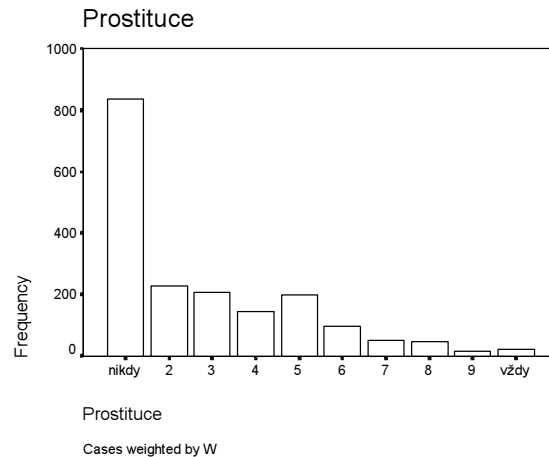
Pohl. styk s nezletilým

Cases weighted by W

Q65B_9 Prostituce

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 nikdy	836	43.8	44.7	44.7
	2	230	12.1	12.3	57.0
	3	207	10.9	11.1	68.1
	4	149	7.8	8.0	76.1
	5	201	10.5	10.8	86.9
	6	99	5.2	5.3	92.2
	7	55	2.9	2.9	95.1
	8	49	2.6	2.6	97.7
	9	18	.9	.9	98.7
	10 vždy	25	1.3	1.3	100.0
	Total	1868	97.9	100.0	
Missing	-2	12	.6		
	-1	28	1.5		
	Total	40	2.1		
Total		1908	100.0		

LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT: ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY

Totěž:

Procedura TABLES: Tables of Frequencies

	Mimomanželský vztah		Prostitute		Pohl. styk s nezletilým	
	Count	%	Count	%	Count	%
1 nikdy	747	39.8%	836	44.7%	1460	77.9%
2	309	16.5%	230	12.3%	174	9.3%
3	259	13.8%	207	11.1%	70	3.7%
4	129	6.9%	149	8.0%	43	2.3%
5	226	12.0%	201	10.8%	72	3.9%
6	83	4.4%	99	5.3%	28	1.5%
7	54	2.9%	55	2.9%	14	.7%
8	40	2.1%	49	2.6%	7	.4%
9	16	.9%	18	.9%	3	.1%
10 vždy	14	.8%	25	1.3%	4	.2%

Zde jsou výsledky pro analýzu jak byla zadána přehledněji uspořádány než proceduře Frequencies.

Vezmeme-li jako odmítnutí ospravedlnitelnosti první 3 stupně škály:

- Celkem 91% by netolerovalo pohlavní styk s nezletilou osobou, 68% prostituci a 70% mimomanželský vztah,
- Nejsilněji (nejpočetnější první stupeň škály) je odmítán pohlavní styk s nezletilou osobou (78%), méně prostitute (44,7%) a mimomanželský vztah (39,8%).
- Zajímavé by bylo teprve, jak by se lišily názory v konkrétních kategoriích, skupinách, komunitách, nebo na základě víry v Boha, názorů na místo ženy ve společnosti etc. Ale také jak rozdílné výsledky bychom dostali v různých kulturách či v různých historických obdobích. Síla poznání roste s provedenými komparacemi.

LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT: ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY

Například:

	naboz. orientace											
	1 verici						2 neverici					
	Mimomanželský vztah		Prostituce		Pohl. styk s nezletilým		Mimomanželský vztah		Prostituce		Pohl. styk s nezletilým	
	Count	%	Count	%	Count	%	Count	%	Count	%	Count	%
1 nikdy	366	48.5%	398	52.9%	603	79.7%	343	34.0%	385	38.5%	764	76.1%
2	117	15.6%	88	11.8%	74	9.8%	170	16.9%	130	13.0%	91	9.1%
3	105	13.9%	75	9.9%	23	3.0%	136	13.5%	121	12.1%	45	4.5%
4	41	5.4%	45	6.0%	13	1.7%	81	8.0%	96	9.6%	29	2.9%
5	60	8.0%	66	8.7%	24	3.2%	148	14.7%	121	12.0%	43	4.2%
6	27	3.6%	31	4.1%	11	1.5%	49	4.9%	61	6.1%	16	1.6%
7	17	2.2%	18	2.3%	4	.5%	36	3.6%	31	3.1%	8	.8%
8	9	1.2%	16	2.1%	2	.3%	28	2.8%	31	3.1%	4	.4%
9	6	.8%	8	1.0%	1	.2%	10	1.0%	10	1.0%	2	.2%
10 vždy	5	.7%	8	1.1%	2	.3%	7	.7%	15	1.5%	2	.2%

Porovnejte stejně barevná políčka! Jak vidíte, ti, kdo se označili za nevěřící méně příkře odsuzují jak mimomanželský vztah, tak i prostituci, obě skupiny se však shodují v příkrém odsouzení pohlavního styku s nezletilou osobou.

LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT: ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY

CVIČENÍ 2.3:

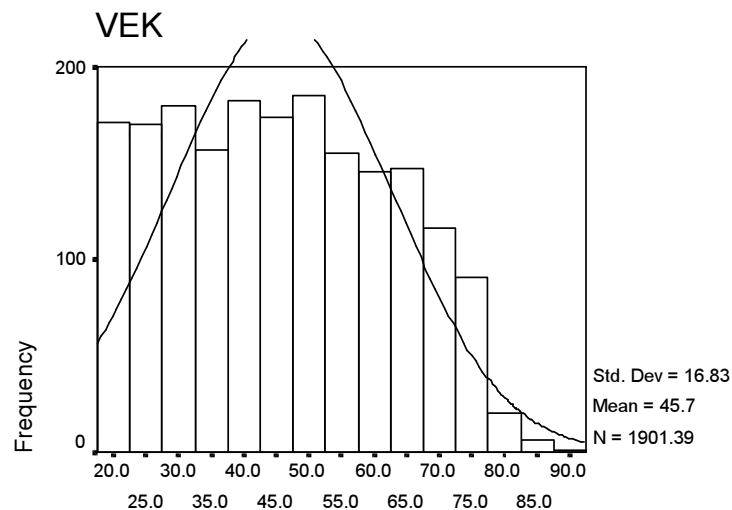
Popište všechny základní charakteristiky věkového rozložení (proměnná vek) v tomto souboru a uveďte, která hodnota věku odděluje 20% nejstarších respondentů.

PROCEDURA FREQUENCIES

Statistics

VEK		
N	Valid	1901
	Missing	7
Mean		45.69
Median		45.00
Mode		18
Std. Deviation		16.83
Variance		283.34
Skewness		.142
Std. Error of Skewness		.056
Kurtosis		-1.030
Std. Error of Kurtosis		.112
Range		70
Minimum		18
Maximum		88
Percentiles	80	63.00

Věk 63 let odděluje 20% nejstarších osob.

VEK

Cases weighted by W

**LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT:
ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY
PROCEDURA EXPLORE**

Descriptives

			Statistic	Std. Error
VEK	Mean		45.69	.39
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	44.93	
		Upper Bound	46.45	
	5% Trimmed Mean		45.47	
	Median		45.00	
	Variance		283.339	
	Std. Deviation		16.83	
	Minimum		18	
	Maximum		88	
	Range		70	
	Interquartile Range		28.00	
	Skewness		.142	.056
	Kurtosis		-1.030	.112

Percentiles

		Percentiles						
		5	10	25	50	75	90	95
Weighted Average(Definition 1)	VEK	20.00	23.00	31.00	45.00	59.00	69.00	74.00
Tukey's Hinges	VEK			31.00	45.00	59.00		

Extreme Values

			Case Number	Value
VEK	Highest	1	521	88
		2	1875	87
		3	583	85
		4	931	84
		5	1553	. ^a
	Lowest	1	684	18
		2	92	18
		3	313	18
		4	1085	18
		5	1063	. ^b

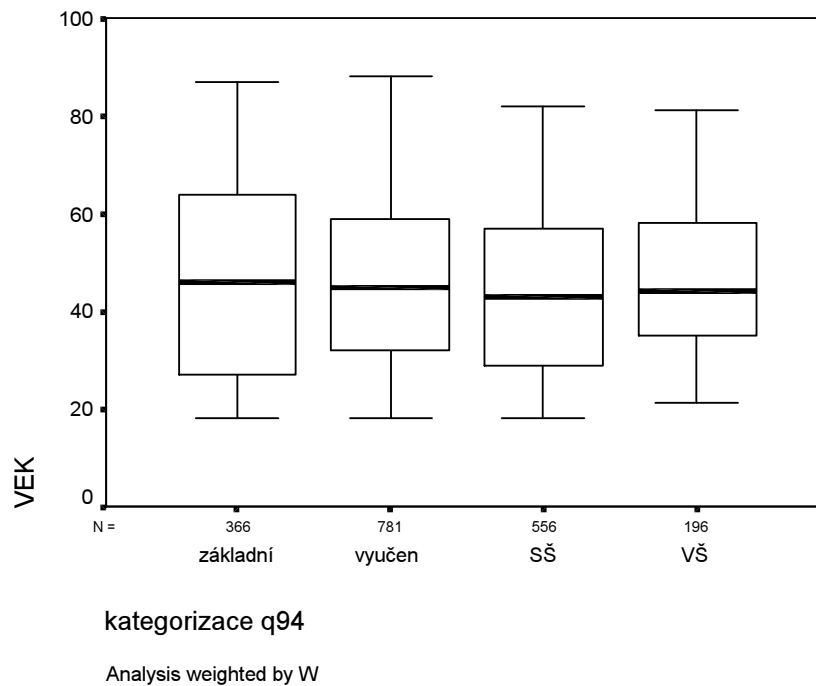
a. Only a partial list of cases with the value 84 are shown in the table of upper extremes.

b. Only a partial list of cases with the value 18 are shown in the table of lower extremes.

**LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT:
ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY****CVIČENÍ 2.4:**

Znázorněte graficky pro jednotlivé vzdělanostní kategorie (proměnná vzdelani) jejich aritmetické věkové průměry (tak aby jste je mohli vzájemně pohodlně porovnat). Která z nich má největší interkvartilové rozpětí věku?

Procedura EXPLORE

Největší interkvartilové rozpětí věku má kategorie osob se základním vzděláním. Mezikvartilové rozpětí máte možnost i vypočítat. Například v proceduře DESCRIPTIVES.

**LEKCE 2: ANALÝZA ROZLOŽENÍ KATEGORIZOVANÝCH A SPOJITÝCH DAT:
ZÁKLADY UNIVARIAČNÍ ANALÝZY**
Procedura DESCRIPTIVES
Descriptives

VZDELÁNÍ				Statistic	Std. Error
VEK	1 základní	Mean		45.55	1.03
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	43.53	
			Upper Bound	47.58	
		5% Trimmed Mean		45.28	
		Median		46.00	
		Variance		389.157	
		Std. Deviation		19.73	
		Minimum		18	
		Maximum		87	
		Range		69	
		Interquartile Range		37.00	
		Skewness		.036	.127
		Kurtosis		-1.315	.254
		2 vyučen		Mean	
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound			45.43	
	Upper Bound			47.74	
5% Trimmed Mean				46.35	
Median				45.00	
Variance				271.021	
Std. Deviation				16.46	
Minimum				18	
Maximum				88	
Range				70	
Interquartile Range				27.00	
Skewness				.159	.088
Kurtosis				-.981	.175
3 SŠ				Mean	
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	42.74	
			Upper Bound	45.39	
		5% Trimmed Mean		43.72	
		Median		43.00	
		Variance		252.897	
		Std. Deviation		15.90	
		Minimum		18	
		Maximum		82	
		Range		64	
		Interquartile Range		28.00	
		Skewness		.202	.104
		Kurtosis		-1.036	.207
		4 VŠ		Mean	
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound			44.85	
	Upper Bound			48.95	
5% Trimmed Mean				46.63	
Median				44.00	
Variance				211.633	
Std. Deviation				14.55	
Minimum				21	
Maximum				81	
Range				60	
Interquartile Range				23.00	
Skewness				.324	.173
Kurtosis				-.898	.345